

Overheid wil aanschaf monovergisters stimuleren

'Subsidieer investering, niet productie biogas'

Minister Henk Kamp van Economische Zaken kondigde aan dat hij het gebruik van de monovergister wil stimuleren. Het voornemen is door de sector positief ontvangen, maar monovergisters in de varkenshouderij zijn tot nu onrendabel gebleken.

Vergisters zijn tot nu toe, zelfs met SDE-subsidies, nog niet het geweldige succes geweest waarop iedereen had gehoopt en waar boeren met veel risico's in hebben geïnvesteerd. Maar dit zijn de co-vergisters; grote installaties die veel geld kosten en naast mest andere ingrediënten nodig hebben om enigszins rendabel te draaien. De extra ingrediënten zijn echter duurder geworden, waardoor co-vergisters moeite hebben om rendabel te draaien. De weg van co-vergisters lijkt derhalve minder rooskleurig, maar voor de monovergister is de toekomst wellicht positiever.

Minister Kamp van Economische Zaken wil namelijk dat boeren gaan investeren in monovergisters. Deze vergisters gaan geen elektriciteit opwekken, maar biogas. Door het dichtdraaien van de Groningse gaskraan moet Nederland op een andere manier aan gas komen. Biogas is een alternatief en er kan op termijn ongeveer een miljard kuub biogas worden geproduceerd. Dat is 10 procent van de consumentenbehoefte. Een prachtig vooruitzicht, maar monovergisters zijn met alle noodzakelijke voorzieningen met 650.000 euro weliswaar goedkoper dan co-vergisters, maar het blijft een smak geld. Zeker voor de varkenshouderij die op dit moment nog dieper in de misère wegzakt. Bovendien blijken monovergisters nog niet rendabel, zo leert de ervaring van onder meer Sterksel dat de monovergister in de praktijk onderzocht.

Positief signaal

„Er zijn verschillende studies naar de monovergister geweest”, vertelt Nico Verdoes.

Hij was een van de Wageningen UR onderzoekers die in Sterksel de monovergister onderzocht en denkt dat de extra stimulans vanuit Den Haag een positief signaal is. „Er is veel mest beschikbaar. Dus de potentie om biogas te maken, is groot.”

Verdoes plaatst echter wel een kanttekening bij de monovergister: „De monovergister is moeilijk rendabel te maken. Ze zijn duur in aanschaf en omdat er alleen mest wordt gebruikt, is de productie van biogas niet heel hoog. Om het rendabel te krijgen, moeten er dus heel veel monovergisters worden verkocht om de investeringskosten te verlagen. De varkenshouder moet zijn investeringen natuurlijk terugverdienen. Een subsidie helpt daarbij en doordat er meer vergisters worden verkocht, zal de techniek ook verder ontwikkelen met een hoger rendement.” Om het hoogste rendement uit een monovergister te behalen, kan er alleen verse varkensmest worden gebruikt. In de mestkelder ontstaat er een zogenaamde koude vergisting die ook methaan produceert. „Dan wordt er methaan in de kelder uit de mest gehaald en dat vermindert de productie van biogas”, weet Verdoes te vertellen. „Om een aanvoer van verse mest te krijgen, zijn er nieuwe stalsystemen met een snelafvoersysteem nodig. Daar staat tegenover dat er een besparing kan worden gerealiseerd op de mestkelders. De mest wordt immers meteen afgevoerd.”

Een bijkomend voordeel van een dergelijk snelafvoersysteem is de emissiereductie. De stront en urine krijgen immers geen tijd om op elkaar te reageren en ammoniak te maken. Volgens de Wageningen UR onderzoe-

ker zijn er op dit moment enkele bedrijven met snelafvoersystemen, maar nog geen bedrijven die ook een vergister hebben.

Microferm-installatie

De monovergister kan dus pas rendabel worden als het rendement wordt verbeterd en de investeringskosten omlaag gaan door de verkoop van grote aantallen vergisters. Het bedrijf Host in Enschede is op dit moment marktleider in Nederland in monovergisters en voert regelmatig overleg met partijen en overheid over de verdere ontwikkeling en de afzet van monovergisters in Nederland. De installatie in Sterksel is van Host afkomstig en recentelijk is er eenzelfde installatie bij een melkveehouder Den Bommel op Goeree-Overflakkee in gebruik genomen. Deze Microferm-installatie is volgens Sjaak Klein Gunnewiek, sales-engineer bij Host, de enige monovergister in Nederland die biogas levert aan het aardgasnetwerk.

Hoe denkt hij over de toekomstontwikkeling en het overheidsvoorstel om de aanschaf van de monovergister te stimuleren? „De techniek is redelijk uitontwikkeld. Heel veel meer ruimte voor substantiële verbeteringen is er niet. Als er meer monovergisters worden verkocht, kan de prijs wellicht 10 tot 20 procent lager worden, maar dat is een schatting.”

De installatie in Zeeuws-Vlaanderen kostte in totaal 800.000 euro met alle mogelijke techniek, maar 650.000 euro is min of meer wat er voor een monovergister moet worden betaald. Het kan ook nog goedkoper: voor ongeveer 300.000 euro. Maar dat is alleen de kale monovergister. Om biogas aan het ►

Innovatieprogramma voor mono-vergisting

In de Kamerbrief over de Nationale Energieverkenning 2015 schreef minister Kamp dat hij samen met partijen uit de agroketen en de staatssecretaris van Economische Zaken werkt aan een innovatieprogramma voor monomest-vergisting. „Dit programma is erop gericht om de uitrol te versnellen, kostenverlaging te realiseren en innovaties te stimuleren die op termijn kunnen worden geëxporteerd. Met dit programma draag ik bij aan het toekomstige verdienvermogen van

de agroketen, de productie van hernieuwbare energie, het beperken van broeikasgasemissies in de agrosector en de verwaarding van mest. Ik verwacht dit publiek-private programma begin volgend jaar te kunnen starten.”

Volgens EZ-woordvoerder Heleen Haverkort is er op dit moment nog niet meer bekend over dit innovatieprogramma dan zoals in brief geformuleerd: „De minister is nu in overleg hoe verder invulling te geven aan het innovatieprogramma.

Daarnaast subsidieert EZ monovergisting ook via de subsidieregeling SDE+. De aanschaf van de installatie vraagt een investering van de boer zelf, die verdient hij terug door een subsidiebedrag per geleverde kuub gas. Het subsidiebedrag is afhankelijk van welke ronde binnen de SDE+ de boer subsidie aanvraagt.” De overheid wil dus naast een SDE+ subsidie voor de energieproductie ook met het innovatieprogramma de investering van monovergisters vergemakkelijken.

gasnet te leveren, komt er namelijk nog een hele belangrijke techniek om de hoek kijken. Biogas is niet van dezelfde kwaliteit als aardgas. In biogas zitten allerlei onzuiverheden en die moeten met gecompliceerde techniek eruit worden gehaald om vervolgens tot groen gas te worden opgewaardeerd. Dat groene gas is dan gelijkwaardig aan aardgas. De kosten voor de techniek zijn hoog. Maar 300.000 euro is niet geheel onrealistisch, meent ook Klein Gunnewiek: „Dat kan als er een aantal varkenshouders in de directe omgeving monovergisters hebben en het biogas centraal gaan opwaarderen.” Overigens worden de aansluitingskosten door het gasnet betaald als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Ook is de vergunningaanvraag vergemakkelijkt voor een monovergister voor bedrijven met maximaal 25.000 ton mest per jaar.

Varkensmest

Dat de nieuwe Microferm installatie bij een melkveehouder staat, is niet vreemd. Rundveemest leent zich beter voor vergisting dan varkensmest. Klein Gunnewiek: „Varkensmest heeft problemen met stikstof. Om storingen te voorkomen, is een langere verblijftijd in de reactor nodig. In vergelijking met een ton koemest is er twee ton varkensmest nodig. Niet alleen de verblijftijd is daarmee twee keer zo lang, ook het reactorvolume moet twee keer zo groot zijn. Het is dus lastiger om varkensmest in een monovergister rendabel te maken. In een grove schatting zou ik zeggen dat dit pas rendabel is bij een varkensbedrijf met 20.000 ton varkensmest per jaar. Hierdoor zullen de rundveehouders eerder gebruikmaken van de subsidie- en stimuleringsregelingen die de overheid wil implementeren.”

Klein Gunnewiek is positief over de te nemen stappen door de overheid, maar hij zou liever

een andere uitvoering van de subsidieregeling zien: „Er moet natuurlijk een goede vergoeding via de SDE+ komen, maar de regeling subsidieert de productie van biogas en eigenlijk kost dat teveel. Het zou veel efficiënter zijn om de investeringskosten te subsidiëren door bijvoorbeeld een lagerentelening.” Daarnaast denkt de sales-engineer ook dat de verhoging van de SDE+ naar 8 miljard euro te weinig is om alle ambities te ondersteunen. „De installatie in Zeeuws-Vlaanderen levert 0,3 procent van de consumentenbehoefte. We hebben honderden monovergisters nodig om het potentieel van een miljard kubieke meter biogas te bereiken.”

Economische haalbaarheid

Jan Pijnenburg, adviseur Intensief bij DLV-advis, vindt het verstandig dat de overheid de monovergister wil stimuleren. „Het gaat uit van de duurzaamheidsgedachte. Het is een goed plan, mits het wat mag gaan kosten. Met een goede subsidie is een monovergister rendabel te maken. Natuurlijk is dat ook afhankelijk van de gasprijs.”

Ook Jan Schellekens, adviseur bij Agrifirm Exlan, is positief over het nieuwe overheidsvoornemen. Hij is een van de deskundigen die zich alle lange tijd over de monovergister buigt en is een voorstander van deze techniek. De Agrifirm Exlan-adviseur ziet de voordelen dat de veehouder een duurzame energieproducent kan worden en daardoor CO2 kan terugdringen. „Er is zoveel potentieel voor de productie van biogas uit mest. Het is niet alleen de productie van biogas, maar ook het gebruik van het biogas voor bijvoorbeeld opwekking van elektriciteit en warm water. Maar wat we tot nu toe steeds tegenkomen, is de economische haalbaarheid.”

„Op een varkensbedrijf met een gemiddelde grootte is het struikelblok het rendement. De bedrijven zijn te klein voor de nog hoge in-

vesteringen in een dergelijke installatie. Toch denk ik dat het voor boeren een welkome aanvulling voor het rendement van het hele bedrijf kan zijn, mits aan de voorwaarden van een rendabele exploitatie kan worden voldaan. Met een juiste aanpak en stimulering van de overheid zou dit een vergelijkbaar succes kunnen worden als de aanpak van zonnepanelen. Dat is een succes geworden door de juiste stimuleringsregelingen in te zetten naast de eenvoud en betrouwbaarheid.

Maatschappelijke acceptatie

Schellekens heeft wel enige zorg. Er is nog een grondige dialoog met de maatschappij nodig om de acceptatie van monovergisters te verbeteren. „Die worden nog altijd geassocieerd met het negatieve denkbeeld dat over mestverwerking en mestvergisting hangt. De zorg bestaat dat mestvergisters stinken. Nu stinken de monovergister nauwelijks, omdat er geen co-producten worden toegevoegd die juist kunnen stinken.”

De plannen van de overheid zullen volgens Schellekens door de aangekondigde stimulering een vlucht kunnen krijgen, maar dat gaat niet van vandaag op morgen worden gerealiseerd. Dit is een ontwikkeling voor de komende tien jaar: „Technisch is het allemaal mogelijk, maar er moeten heel veel stappen worden genomen. Thema's als vergunningstrajecten en het Ruimtelijk Ordeningsbeleid zijn belangrijke onderdelen van het realisatietraject dat nog de nodige problemen met zich meebrengt. Ter illustratie: een varkenshouder die geen ruimte op zijn bouwblok heeft, moet namelijk de mogelijkheid krijgen om buiten zijn blok een monovergister te bouwen.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Monovergister geen oplossing mestafzet

De varkenshouder wordt met de aanschaf van een monovergister weliswaar duurzaam energieproducent; voor zijn mestafzet biedt de vergister geen oplossing. Exlan-adviseur Jan Schellekens: „De mest in een monovergister is gemakkelijk afbreekbaar en om te vormen tot biogas. Wat er overblijft, heeft evenwel nog steeds dezelfde gehalten en min of meer ook hetzelfde volume als de mest die er in ging. In de wetgeving is dit nog steeds dierlijke mest. Hij moet daarom nog steeds zijn mest afzetten. De opnamesnelheid van de stikstof in de meststof is bovendien groter en de stikstof vervluchtigt ook eerder. Daar moet rekening mee worden gehouden. Daarnaast is de meststof dunner van structuur, maar de organische stof heeft een positievere werking op de bodemstructuur.”